

PO RAAD

Jaarverslag 2019

UTRECHT, JUNI 2020

INHOUD

03

Voorwoord

04

Vereniging PO-Raad

08

Strategische agenda

22

Financieel Jaarverslag 2019

23 A. Hoofdpunten

30 B. Jaarrekening

42 C. Overige gegevens

Voorwoord

PO RAAD

RINDA DEN BESTEN
& ANKO VAN HOEPEN

We kijken in dit verslag terug naar 2019, hoe anders onze wereld er in 2020 ook uitziet door het COVID-19-virus. We spraken afgelopen jaar over allerlei belangrijke thema's met onze leden: verantwoording, onderwijskwaliteit en de aansluiting van onderwijs en zorg. Maar we hadden het vooral veel over het lerarentekort: het grootste en meest uitdagende probleem waar de sector mee worstelt. De PO-Raad gelooft in duurzame oplossingen die de kwaliteit van het onderwijs waarborgen. Er is geen pasklare oplossing voor het lerarentekort en we moeten hier samen aan werken met scholen, lerarenopleidingen, sociale partners en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW).

IN DE ZOMER VAN 2019 bundelden de PO-Raad, VO-raad en de vakbonden hun krachten en vroegen het kabinet om serieus werk te maken van het nijpende tekort aan leraren en de te hoge werkdruk in het funderend onderwijs. We vroegen om de ondersteuning van een noodpakket met een flinke investering. Op Prinsjesdag vangt het onderwijs bot, maar in november ondertekenen we toch een convenant samen met de vakbonden en het ministerie van OCW, waarmee extra geld vrijkomt voor het primair en voortgezet onderwijs. Een mooi gebaar, maar de fundamentele problemen zijn hiermee niet opgelost. Na complexe onderhandelingen klapte het cao-overleg. Uiteindelijk wordt een mooie en betaalbare cao afgesloten waarmee we werken aan de aantrekkelijkheid van het werken in het po en waarin ruimte is voor een mooie loonsverhoging. Een ruime meerderheid van onze leden stemt in met het akkoord, ruim 96% van de schoolbesturen is positief over de nieuwe cao.

OOK NU BLIJKT WEER: samenwerken is ontzettend belangrijk. Dat deden we bijvoorbeeld ook als het gaat om de aansluiting van onderwijs en zorg. Steeds beter weten professionals in beide sectoren elkaar te vinden om passende oplossingen vinden voor complexe zorgvraagstukken rondom leerlingen in het onderwijs. En samen met onze schoolbesturen en experts werken we binnen het programma Regie op Onderwijskwaliteit aan het versterken van kwaliteit in de sector. Ook trokken we samen met de kinderopvang op als het gaat om onze lobby voor een voorschoolse voorziening voor alle peuters. Niet alleen van belang om onderwijsachterstanden weg te werken, maar ook om segregatie tegen te gaan.

OOK EEN BELANGRIJKE MIJLPAAL: Het onderzoek naar de toereikendheid van de bekostiging in het primair onderwijs is inmiddels verschenen. De PO-Raad heeft hier lang voor gepleit omdat we hoopten dat met het onderzoek meer duidelijk zou worden over de toereikendheid en doelmatigheid van de bekostiging in de sector. Het rapport laat zien dat structurele investeringen in het onderwijs nodig zijn. De bekostiging die scholen ontvangen is slechts toereikend om het oordeel 'voldoende' te krijgen van de Onderwijsinspectie, terwijl de verwachtingen van de maatschappij echter veel hoger zijn dan het minimumniveau van die 'voldoende'. Op de vraag of de bekostiging daadwerkelijk toereikend is, geeft het rapport helaas geen afdoende antwoord. De PO-Raad bespreekt de punten uit het rapport de komende tijd verder met haar leden.

HET IS ONTZETTEND BELANGRIJK dat de sector laat zien wat we allemaal doen en bereiken in het primair onderwijs. Transparantie en verantwoording gaan hand in hand met de vrijheid en eigen verantwoordelijkheid die ons stelsel kent. Dat doen we samen als sector. Terugkijkend op 2019 is verbinding zoeken en samenwerken cruciaal gebleken: zowel binnen als buiten de sector. Het belang hiervan is in de actuele omstandigheden eens te meer duidelijk. Ook in het nieuwe jaar blijven we daarom samenwerken aan goed onderwijs voor alle kinderen.

Voorzitter Rinda den Besten
Vicevoorzitter Anko van Hoepen

VERENIGING PO-RAAD

De PO-Raad is de vereniging van schoolbesturen in het primair onderwijs.

Daaronder vallen het basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs. De vereniging is opgericht in 2008 met als doel om als sector met één stem naar buiten te treden. Op 31 december 2019 vertegenwoordigde de PO-Raad 850 schoolbesturen. Dat is 86,3 procent van het totaal aantal besturen in het primair onderwijs. Samen zijn zij verantwoordelijk voor onderwijs aan 96,6 procent van de leerlingen in het primair en speciaal onderwijs in Nederland. De PO-Raad is daarmee dé sectororganisatie voor het primair onderwijs. En de vereniging groeit nog altijd: in 2019 verwelkomde de PO-Raad 16 nieuwe leden.

We zien een stijgende ledenbetrokkenheid. Dat is een mooie ontwikkeling. We mogen steeds meer van onze leden regelmatig ontmoeten tijdens de regiobijeenkomsten en de Algemene Ledenvergaderingen. Op de ALV van november 2019 hebben we maar liefst 252 leden gezien, de grootste opkomst ooit. Dat komt zeer waarschijnlijk mede door het feit dat kort voorafgaand aan de ALV de cao-onderhandelingen klapten.

Belangrijke besluitvorming Algemene Ledenvergaderingen (ALV)

In juni is tijdens de ALV aangekondigd dat de PO-Raad een webomgeving ontwikkelt met daarin diverse cijfers over de sector. Deze cijfers waren tot op dat moment enkel versnipperd te vinden, waardoor het lastig was een goed beeld te geven van hoe het met de sector gaat. Het nieuwe platform moet het makkelijker maken om in Den Haag te lobbyen en ons verhaal te vertellen, aldus Rinda den Besten. Leden stelden zich hier positief tegenover. Daarnaast werd tijdens de vergadering een sectoraal standpunt geformuleerd voor de Wet Passend Onderwijs 2020.

Tijdens de ALV van november is besloten dat de Werving- en Selectiecommissie wordt samengevoegd met de remuneratiecommissie. Ook is ingestemd met de oprichting van een werkgroep om de herziening van de Code Goed Bestuur in goede banen te leiden.

Ledenondersteuning

Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het vervullen van de maatschappelijke opdracht om kinderen te laten leren en onderwijskwaliteit te blijven verbeteren.

De PO-Raad ondersteunt op verschillende vlakken bij het volbrengen van die missie:

- We behartigen de belangen van de schoolbesturen in de (landelijke) politiek en pleiten daarbij voor een goede positionering van schoolbesturen.
- We ondersteunen onze leden waardoor zij hun werk goed kunnen doen.
- We zetten ons in voor het ontwikkelen en verder professionaliseren van de sector.

Afspraken met onze leden maken we in onze Strategische Agenda en tijdens de Algemene Ledenvergaderingen. In het Bestuursakkoord leggen we afspraken vast met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Als vereniging zorgen we voor de onderlinge binding tussen onze leden door middel van (regio-) bijeenkomsten, netwerken, expertgroepen en het ledenportal mijn.poraad.nl.

In 2018 zijn Expertgroepen opgericht. In deze verschillende samenstellingen komen leden van de PO-Raad bij elkaar om het bestuur op de lijnen van de strategische agenda te adviseren en belangrijke thema's die leven in de sector te agenderen. Deze expertgroepen bestaan uit schoolbestuurders

en schoolleiders in het primair onderwijs en komen minimaal twee keer per jaar bij elkaar. Het bestuur van de PO-Raad kan ook een beroep doen op een Expertgroep als zij een actuele ontwikkeling aan de vereniging voor wil leggen. Dit komt de slagvaardigheid van de vereniging ten goede.

De Expertgroepen zijn in 2019 daadwerkelijk gestart. De eerste bijeenkomsten hebben in dit kalenderjaar plaatsgevonden en alle groepen hebben inmiddels een eigen opdracht en agenda. Om een zorgvuldige start te waarborgen, is ruim de tijd genomen om de Expertgroepen in te regelen. Dat verliep niet overal even soepel, maar er de samenwerking tussen de groepen en de PO-Raad is duidelijk verbeterd. Bovendien hebben de Expertgroepen eigen opdrachten en adviezen geformuleerd.

Inmiddels is er een tussenevaluatie uitgevoerd. De uitkomsten daarvan zullen nog besproken worden met de leden van de Expertgroepen en het bestuur. Het bestuur heeft zeer regelmatig een beroep kunnen doen op de adviezen van de Expertgroepen. Ook de leden van de expertgroepen zelf hebben goede initiatieven voor de vereniging aangedragen. Uit deze mooie ontwik-

keling blijkt dat leden zich betrokken voelen bij de inhoud. Zo is de Expertgroep Bekostiging bijvoorbeeld nauw betrokken geweest bij het onderzoek naar de toereikendheid en doelmatigheid van de bekostiging.

De PO-Raad kent daarnaast een Netwerk Onderwijsinspectie en een Netwerk PO/VO. Diverse kennis- en adviesgroepen van zowel schoolbestuurders als (staf)medewerkers uit lidorganisaties spreken regelmatig met de PO-Raad over actuele ontwikkelingen en werken op praktische thema's aan professionalisering van de sector. De Arbeidsvoorwaardencommissie van de PO-Raad adviseert het bestuur daarnaast over het mandaat en de inzet voor af te sluiten cao's. Diverse commissies uit de Algemene Ledenvergadering adviseren de PO-Raad over de begroting en jaarrekening, evalueren het bestuur en dragen nieuwe bestuursleden voor. Daarnaast kent de PO-Raad een maatschappelijke adviesraad die het bestuur adviseert over maatschappelijke thema's.

Naast de ontwikkeling van een kennisplatform start de PO-Raad met de ontwikkeling van een PO-expertisecentrum, waarbij een aanbod van kennis en informatie wordt ontsloten om de sector verder te ontwikkelen.

NOTITIE:

Dit jaarverslag beslaat het kalenderjaar 2019. Echter, gezien de impact van de coronacrisis sinds het begin van 2020, achten wij het zinvol om op sommige effecten kort in te gaan.

De impact van het COVID-19-virus in 2020 is groot. Ook voor de PO-Raad. In een zeer korte periode is het bureau overgeschakeld op werken op afstand en is de focus van de organisatie verschoven. Zo zet de PO-Raad zich in voor onderwijs op afstand, kwetsbare leerlingen. Daarnaast is er veel en intensief contact met het ministerie van OCW, gemeenten, kinderopvang en andere aanpalende organisaties om het onderwijs zo goed mogelijk te waarborgen. De verandering in focus zorgt er in combinatie met ziekte van eigen medewerkers of naasten voor dat andere (reguliere) werkzaamheden tijdelijk verminderen, met name op subsidieprojecten. In het jaarverslag van 2020 zal daar dieper op in worden gegaan.

De schade als gevolg van het teruglopen van deze werkzaamheden is beperkt. Het gaat om een saldo van gemiste opbrengsten en extra gemaakte kosten, maar ook besparing op kosten als catering, locaties en reiskosten. De PO-Raad kan de financiële gevolgen van COVID-19 aan: vooralsnog lijkt er voor de PO-Raad geen noodzaak te

bestaan aanspraak te maken op overheidsregelingen, zelfs indien het zou kunnen.

De continuïteit van de PO-Raad komt door de coronacrisis niet in het geding. Het nut en de noodzaak van het bestaan van onze vereniging wordt gevoeld in het veld, door de politiek en de vereniging zelf, juist in deze ingewikkelde tijden.

Er wordt veelvuldig en zorgvuldig contact onderhouden met de medewerkers van het bureau en de leden van de PO-Raad. We merken ook dat het niet-fysiek samen kunnen komen beperkingen geeft in de afstemming en samenwerking. Tevens loopt door de crisis op sommige plekken het werk terug, terwijl het ook veel extra werkzaamheden met zich meebrengt. Daarnaast kijken we bij de PO-Raad ook vooruit: welke lessen leren deze crisis ons? Wat nemen we mee naar de toekomst en de ontwikkeling van het onderwijs? We voeren daarover het gesprek met onze leden. Wat we mee willen nemen van drie maanden onderwijs op afstand onderzoeken we daarnaast via de 'Monitor Hybride Onderwijs'.

Onze mensen

De PO-Raad wordt aangevoerd door een [DAGELIJKS BESTUUR \(DB\)](#) en een [ALGEMEEN BESTUUR \(AB\)](#).

In het AB is in november 2019 Renata Voss aangetreden als nieuw AB-lid. Zij vervangt Joan van Zomeren en Wiely Hendricks, wiens termijn in het AB waren verstreken. Het AB bestaat eind 2019 uit zeven leden en zij participeren actief in de vereniging. AB-leden zijn betrokken en actief in de sector. Zo spelen zij een belangrijke rol in (informele) netwerken en in expertgroepen van de PO-Raad. Zij hebben tevens expliciet de taak om onder de andere leden van de PO-Raad betrokkenheid te genereren en signalen uit de vereniging op te halen en samen met de PO-Raad te vertalen naar beleid.

De leden van het AB hebben geen executieve rol, dat is voorbehouden aan de leden van het DB: voorzitter Rinda den Besten en vicevoorzitter Anko van Hoepen.

Het DB voert de bestuurlijke gesprekken met ministeries en andere brancheorganisaties, en behartigt de belangen van de leden en de sector in de lobby richting de politiek. Samen met de AB-leden vormt het DB het bestuur van de PO-Raad, dat beleidsbepalend is op basis van de strategische agenda zoals door de ALV is vastgesteld.

Medewerkers van het bureau ondersteunen het bestuur bij hun werkzaamheden. Ardin Mourik is de directeur van het bureau.

PO-Raad in Cijfers

VERENIGING
PO-RAAD

850	LEDEN
16	NIEUWE LEDEN
96,6%	VERTEGENWOORDIGD PERCENTAGE LEERLINGEN
66	WERKNEMERS IN DIENST (62,4 FTE)
18.387	VOLGERS OP LINKEDIN
6.517	NIEUWE VOLGERS OP TWITTER
20.562	VOLGERS OP TWITTER
297	TWEETS VERSTUURD
4.637	MENTIONS VAN PO-RAAD OP SOCIALE MEDIA
4.700	[RUIM] KEER IN DE MEDIA (PRINT, RADIO, TV)
1.136.193	BEZOEKEN AAN DE WEBSITE WWW.PORAAD.NL
1.800.913	UNIEKE PAGINAWEERGAVEN
7.950	NIEUWSBRIEFABONNEES
10.700	ACCOUNTS OP MIJN.PORAAD.NL

MEER LEZEN OVER DE
ALGEMENE LEDENVERGADERINGEN
VAN DE PO-RAAD?

- [DE WEG NAAR EEN KRACHTIGE SECTOR](#)
- [SCHOOLBESTUREN ZETTEN VOLOP IN OP VERANTWOORDING EN
BESPREKEN VASTLOPEN CAO-ONDERHANDELINGEN](#)

Onderwijs is samen opgroeien

STRATEGISCHE AGENDA

WAAR WE HEEN WILLEN

Alle kinderen hebben vanaf hun geboorte toegang tot een passende, gezonde én veilige speel-, leef- en leeromgeving, waar hun wieg ook staat. De kinderen staan centraal en niet het stelsel. Leerlingen en ouders ervaren een doorgaande lijn in de aanloop naar school, gedurende de basisschool en in de overstap naar het voortgezet onderwijs. Schoolbesturen zorgen samen met hun partners voor een naadloze aansluiting tussen school, vrije tijd en zo nodig hulpverlening. Ze bevorderen gelijke kansen voor alle kinderen en kennen de sociale kaart als hun eigen achtertuin. Ieder schoolbestuur zet zich tot het uiterste in om het ontwikkelrecht van kinderen waar te maken en is in staat hiervoor over het belang van de eigen instelling heen te kijken.

WAT WE IN 2019 HEBBEN BEREIKT

Om een passende, gezonde én veilige speel-, leef- en leeromgeving voor ieder kind te realiseren is het van belang dat we onze krachten bundelen.

De PO-Raad werkt aan deze ambitie via de volgende thema's.

Aansluiting onderwijs, zorg en jeugd

In 2020 wordt de Wet op passend onderwijs geëvalueerd en in de Tweede Kamer besproken. Samen met de VO-raad heeft de PO-Raad gewerkt aan een eigen inbreng met voorstellen om passend onderwijs te verbeteren. Hierbij maken de sectororganisaties onderscheid tussen speerpunten en aanpassingen voor de komende tijd en een stip op de horizon: één wet funderend onderwijs voor kinderopvang, po en vo. Op de korte termijn moeten weeffouten in wet- en regelgeving rondom passend onderwijs aangepast worden.

In 2019 is het programma Met Andere Ogen van start gegaan. Dit programma heeft als doel om de samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang en (jeugd)zorg te verbeteren om de ontwikkelkansen van kinderen te vergroten. Lokaal brengen we in kaart wat werkt en delen dat met de rest van de sector. Nieuwe inzichten geven de aansluiting van onderwijs en zorgen voor een verdere impuls.

De eerste onderwijs-zorgbrief werd verstuurd door de ministeries van OCW en VWS. De PO-Raad vindt het een goede ontwikkeling dat de departementen de krachten bundelen. De PO-Raad heeft samen met het Landelijk Expertisecentrum Speciaal Onderwijs (LECSO) een succesvolle lobby gevoerd op het gebied van extra steun voor leerlingen met een ernstige meervoudige beperking (emb). Zo is er structureel extra geld beschikbaar gesteld voor deze leerlingen en is er één landelijk formulier ontwikkeld voor de toelaatbaarheidsverklaring voor emb-leerlingen. Deze is voortaan geldig voor de gehele schoolcarrière, hier heeft de PO-Raad zich hard voor gemaakt.

PO-Raad en VO-raad voeren samen de ondersteuning van het Steunpunt Passend Onderwijs (SPO). De sector weet het steunpunt steeds beter te vinden, het aantal vragen uit het po is het afgelopen jaar toegenomen. Daarnaast heeft het SPO samenwerkingsinitiatieven tussen regulier en speciaal onderwijs ondersteund. Dit soort samenwerkingen zien we toenemen, een mooie ontwikkeling.

Samenwerking kinderopvang

De PO-Raad stimuleert de samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs en heeft in 2019 vier IKC-dagen op locatie en één landelijke IKC-dag georganiseerd. Op deze dagen hebben schoolbesturen en andere geïnteresseerden een kijkje in de keuken genomen bij inspirerende IKC's. Daarnaast heeft de PO-Raad samen met de Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang (BMK) een themadiscussie georganiseerd over de samenwerking tussen kinderopvang en het primair onderwijs.

Omdat leden aangaven dat het goed zou zijn als er ook op het gebied van de cao meer verbinding zou komen tussen de twee sectoren, zijn er met het afsluiten van de nieuwe cao voor het primair onderwijs ook functieprofielen voor IKC-medewerkers ontwikkeld. De PO-Raad heeft zich daarnaast hard gemaakt voor het toegankelijk maken van een voorschoolse voorziening voor alle kinderen van nul tot vier jaar voor 16 uur per week. Samen met kinderopvangsector, de VNG, Kindcentra 2020 en het Platform de Toekomst van de Arbeid voert de sectororganisatie daarvoor de lobby richting de landelijke verkiezingen in 2021. Ook in het nieuwe jaar blijft de PO-Raad zich hiervoor inzetten.

Onderwijshuisvesting

In 2019 heeft de PO-Raad samen met de VO-raad gekeken naar wat de afspraken uit het Klimaatakkoord betekenen voor onderwijshuisvesting. In gesprekken met het ministerie van BZK hebben de sectororganisaties steeds aangegeven dat gemeenten en schoolbesturen samen moeten werken aan duurzame schoolgebouwen, waarbij de kwaliteit van de onderwijshuisvesting centraal moet staan. Misschien nog wel belangrijker: het schoolgebouw moet passen bij het onderwijs dat erin gegeven wordt. Daarnaast hebben we duidelijk gemaakt dat er voor onderwijshuisvesting extra middelen nodig zijn om de klimaatdoelstellingen te kunnen bereiken. In aanloop naar de wetwijzigingen op het gebied van onderwijshuisvesting, hebben de PO-Raad, VO-raad en de VNG samen gewerkt aan een handreiking Integraal Huisvestingsplan (IHP) met gemeenten en schoolbesturen in het po en vo. De handreiking is naar verwachting in de zomer van 2020 gereed voor publicatie. Om schoolbesturen te stimuleren op weg naar meer duurzaamheid, werken we samen met

het ministerie van BZK en onze kennispartner Ruimte-OK aan het programma Scholen besparen energie.

De PO-Raad heeft zich ingezet tegen een gewijzigde interpretatie van de opbouwvoorzieningen groot onderhoud. De invoering van deze wijziging is voorlopig uitgesteld. Een werkgroep gaat de komende periode aan de slag om te onderzoeken hoe een meer werkbare interpretatie ingevoerd kan worden.

Onderwijsachterstanden-beleid & nieuwkomers

Het ministerie van OCW heeft in 2019 het onderwijsachterstandenbeleid herzien. Voor veel scholen betekent dit dat het onderwijsachterstandenbudget verandert. De PO-Raad is in 2019 gestart met het monitoren van deze veranderingen en afstemmen met het ministerie. Het nieuwkomersonderwijs heeft behoorlijk veel last gehad van het herziene onderwijsachterstandenbeleid. Veel azc-scholen en scholen met taalklassen kregen veel minder budget. Een mooie ontwikkeling is dat schoolbesturen steeds meer

inzetten op regionale samenwerking als het gaat om onderwijs aan nieuwkomers. In 2019 heeft de PO-Raad samen met LOWAN twee succesvolle landelijke studiedagen georganiseerd waarin aandacht was voor onderwijs aan nieuwkomers.

Gezonde leefstijl

De PO-Raad werkt samen met andere onderwijs- en gezondheidsorganisaties aan het landelijke programma Gezonde School om leerlingen te stimuleren te werken aan een gezonde leefstijl. In 2019 is gestart met de uitvoer van acties binnen het Nationaal Preventieakkoord waarbij er aandacht is voor de preventie van overgewicht, alcoholgebruik en roken via de kanalen van de Gezonde School. In 2019 was er extra aandacht voor het thema relaties en seksualiteit binnen het programma. Daarnaast kijken we terug op een geslaagde eerste landelijke Dag van de Gezonde School in oktober 2019.

Sociale veiligheid, omgaan met kindermishandeling en huiselijk geweld

Scholen in het po werden goed ondersteund bij vragen over sociale veiligheid door onze partner Stichting School & Veiligheid. Om de belangen van het onderwijs goed te behartigen, is voorzitter Rinda den Besten namens de kinderopvang en het onderwijs toegevoegd aan de stuurgroep van het programma Geweld hoort nergens thuis. De Beweging tegen Kindermishandeling (BtK) heeft in 2019 een laatste activiteitenplan opgesteld voor 2020 met als doel kinderen die (mogelijk) slachtoffer zijn van kindermishandeling en/of huiselijk geweld beter in beeld te brengen en professionals te stimuleren adequaat te handelen. Om de implementatie van de meldcode kindermishandeling te stimuleren is de BtK dan ook gestart met de ontwikkeling van een veldnorm signalering kindermishandeling en huiselijk geweld voor het onderwijs.

Samenwerking met bibliotheken

In juni 2019 hebben de Onderwijsraad en Raad voor Cultuur een advies uitgebracht over de dalende leesvaardigheid en –motivatie onder jongeren. In de tweede helft van 2019 heeft de PO-Raad in samenwerking met de Vereniging van Openbare Bibliotheken een bijeenkomst georganiseerd voor schoolbesturen en directies van bibliotheken. In verschillende bijeenkomsten is de samenwerking tussen scholen en bibliotheken aan bod gekomen. In 2020 worden er op bestuurlijk niveau vervolgafspraken gemaakt.

Vrijwillige ouderbijdrage

De uitgangspunten van de 'Richtlijn Vrijwillige Ouderbijdrage' zijn dat het schoolbestuur de toegankelijkheid van het onderwijs waarborgt. De ouderbijdrage is altijd vrijwillig en leerlingen mogen nooit worden uitgesloten van onderwijsactiviteiten. Het bestuur draagt zorg voor een redelijke en billijke ouderbijdrage. De PO-Raad heeft de 'Richtlijn Vrijwillige Ouderbijdrage' gemonitord. We ontvingen zo'n tien meldingen van gevallen waarin de richtlijn niet werd nageleefd. De PO-Raad heeft de betreffende besturen hierop aangesproken. In alle gevallen heeft het schoolbestuur hierop maatregelen getroffen. Om te voorkomen dat leerlingen worden uitgesloten, blijft de PO-Raad leden aanspreken die zich niet aan de richtlijn houden.

Onderwijs is verantwoordelijkheid nemen

WAAR WE HEEN WILLEN

Ieder schoolbestuur formuleert, in samenwerking met haar scholen, een eigen definitie van kwaliteit. Ieder schoolbestuur wéét of het onderwijs op de scholen aan haar eigen ambities voldoet en onderzoekt volgens een vaste kwaliteitscyclus wat beter kan en beter móet. In een samenleving waarin iedereen – terecht – een mening heeft over onze maatschappelijke opdracht, is het vanzelfsprekend dat scholen en hun besturen actief en transparant communiceren over hoe ze het doen.

WAT WE IN 2019 HEBBEN BEREIKT

In 2019 lag de focus op het uitwerken van het programma Regie op Onderwijskwaliteit. Daarnaast werden de opbrengsten van Curriculum.nu gepresenteerd en aangeboden aan minister Arie Slob en de Tweede Kamer. Het programma Goed Worden, Goed Blijven bestaat 10 jaar en heeft een stevige positie in de sector. Met de volgende thema's hebben we verder gewerkt aan deze ambitie.

Regie op onderwijskwaliteit

In 2019 is voortvarend gewerkt aan de operationalisering van het programma Regie op Onderwijskwaliteit. Er werd een projectteam opgericht dat werkt aan de bekendheid van het model voor Regie op Onderwijskwaliteit, het verwerven van kennis en inzicht over kwaliteitszorgvraagstukken bij schoolbesturen, en de ontwikkeling van ondersteuningsvormen voor besturen. Het projectteam heeft meer dan 500 besturen gebeld en vele ondersteuningstrajecten zijn in gang gezet. Ook ontwikkelen we leergangen en zetten we vele experts in om de hulpvragen uit de sector te beantwoorden. Daarnaast werd het model voor het project onder de aandacht gebracht op de ALV, kennisgroepen en congressen.

Onderwijsinhoud

Curriculum.nu heeft in 2019 haar eerste opbrengsten gepresenteerd. De eerste fase is afgerond en resulteerde in bouwstenen voor een nieuw curriculum. Deze bouwstenen zijn ontwikkeld door teams van leraren en schoolleiders. De PO-Raad heeft als mede-opdrachtgever van dit proces haar invloed uitgeoefend in de zogeheten Coördinatiegroep. Daarnaast zijn er tal van momenten en bijeenkomsten geweest waar we het belang van dit initiatief hebben bekrachtigd.

Goed Worden, Goed Blijven

De kwaliteit van het onderwijs wordt door de Inspectie van het Onderwijs onderzocht op basis van het bestuurlijk toezicht of het risicogericht toezicht op scholen. Als scholen onvoldoende of zeer zwak beoordeeld worden, biedt de PO-Raad via het programma Goed Worden, Goed Blijven ondersteuning aan. In 2019 stonden we stil bij het tienjarig bestaan van Goed Worden, Goed Blijven. In de afgelopen jaren hebben we vele scholen begeleid in hun verbeterproces. Door middel van gedegen analyses door onze expert-poule en een vliegende brigade die scholen begeleidt, zijn we erin geslaagd om vele scholen weer op niveau te krijgen. Sinds vorig jaar begeleiden we ook besturen die op één of meerdere standaarden onvoldoende worden beoordeeld. Ook deze trajecten kunnen op hoge waardering van de betrokken organisaties rekenen.

De ondersteuning van scholen en besturen reikt verder dan alleen Nederland. Ook in Caribisch Nederland zijn we actief. In 2019 is een start gemaakt om dit aanbod verder te reguleren, en vooral onder te brengen op de eilanden zelf. Het plan gaat uit van ondersteuningsunits ter plaatse. In 2020 zal dit verder geoperationaliseerd worden. De PO-Raad ondersteunt tot die tijd de scholen en besturen op de gebruikelijke wijze.

Innoveren is samen leren

WAAR WE HEEN WILLEN

Scholen willen zich continu blijven verbeteren en leerlingen maximaal voorbereiden op de complexe samenleving. Omdat ze goed zicht hebben op hoe ze het doen, weten ze ook waar het beter kan. En dat de beste oplossingen in de klas ontstaan. In de schoolteams werkt een diversiteit aan leraren met ieder eigen kwaliteiten. Academisch geschoolde leraren weten bijvoorbeeld hun weg in het (wetenschappelijk) onderzoek goed te vinden en kunnen inzichten hieruit in de schoolpraktijk toepassen. Schoolbesturen stimuleren een onderzoekende houding en bevorderen uitwisseling van

kennis binnen en buiten de school. Dat maakt innoveren mogelijk. Via alternatieve opleidingsroutes halen we nieuw talent met nieuwe kennis en ervaring onze sector binnen. Bovendien werkt de sector volop samen met universiteiten, hogescholen en kennisinstituten aan de vraagstukken die er toe doen. Kennis wordt daardoor maximaal en blijvend benut. Het primair onderwijs is een aantrekkelijke sector voor iedereen die het onderwijs met zijn of haar eigen bagage van binnenuit kan helpen verbeteren. Zo gaan we van beweging in de sector, naar een sector in beweging.

WAT WE IN 2019 HEBBEN BEREIKT

In 2019 zijn er nieuwe stappen gezet om innovatie te stimuleren en onderwijs en onderzoek nauwer met elkaar te verbinden.

Via de volgende thema's hebben we gewerkt aan deze ambitie.

Kennisinfrastructuur

In het voorjaar van 2019 lanceerden de PO-Raad, VO-raad, MBO Raad, de Vereniging Hogescholen en de VSNU de ontwikkelagenda Lerend onderwijs voor een lerend Nederland. Voor het eerst in de geschiedenis slaan de vijf sectorraden de handen ineen om onderwijs en onderzoek nauwer te verbinden. De agenda is een pleidooi voor een effectieve en duurzame kennisinfrastructuur. Uitgangspunten hierin zijn dat kennis voor het onderwijs toegankelijk, toepasbaar en betrouwbaar is, en dat er meer onderzoek plaatsvindt naar vraagstukken uit het onderwijs. Een van de eerste concrete activiteiten van de partners is de lancering van de pilot Gratis toegang tot wetenschappelijke publicaties. Ook heeft de ontwikkelagenda een vervolgadvisie gekregen: Slimme Verbindingen. In het vervolgadvisie pleiten de partners voor het realiseren van acht verbindingen tussen bestaande initiatieven, structuren, netwerken en digitale voorzieningen. Daarnaast werd het boek Op de schouders van reuzen gepubliceerd.

Werkplaatsen

Binnen vier 'werkplaatsen onderwijsonderzoek' zijn in 2019 basisscholen, hogescholen en universiteiten gestart met gezamenlijk praktijkgericht onderzoek naar effectief onderwijsachterstandenbeleid. Deze werkplaatsen zijn onderdeel van het R&D-pro-

gramma Onderwijsachterstandenbeleid, dat de PO-Raad samen met NRO en OCW is gestart. Hiermee willen de initiatiefnemers de komende drie jaar kennis uit onderzoek genereren over "wat werkt" bij onderwijskundige interventies om achterstanden te bestrijden. De opgedane inzichten worden natuurlijk gedeeld met de sector. Zo kunnen besturen en scholen hun beleid en interventies beter onderbouwen.

Digitalisering & Privacy

De PO-Raad, VO-raad, ministeries van OCW en EZK, NLDigital en Stichting Kennisnet hebben zich in 2019 hard gemaakt voor een digitaliseringsagenda voor het fundamenteel onderwijs. Deze digitaliseringsagenda beschrijft de grootste ontwikkelkansen voor digitalisering in het onderwijs en geeft richting aan onze gezamenlijke inspanningen. Vanuit de agenda is in 2019 het programma Samen Slimmer Leren van start gegaan als opvolger van het Doorbraak-project en Slimmer Leren met ICT. In het najaar is een start gemaakt met de ontwikkeling van een Kennisplatform PO. Het doel is om breed kennis te delen met besturen en onderwijsprofessionals over sectorontwikkeling in het kader de strategische agenda.

Bovendien zijn er zeven innovatievragen gestart waarmee de PO-Raad schoolbesturen ondersteunt bij ontwikkelingen en klein-

schalige innovaties rondom digitalisering. Voor de tweede ronde zijn inmiddels negen nieuwe innovatievragen geworven, waarvan twee voor het thema Anders Organiseren. Binnen het uitwerken van de innovatievragen is er veel aandacht voor het delen en schaalbaar maken van de opbrengsten.

De Monitor ICT-bekwaamheid bracht de ICT-bekwaamheid en ontwikkelbehoefte van leraren in kaart. Uit de monitor kwamen vijf 'categorieën' leraren naar voren, allen met een ander gebruik en ondersteuningsbehoefte aan ICT. Bovendien wordt met de nieuwe Ethiek AdviesRaad gekeken naar de ethische dilemma's die digitalisering van het onderwijs met zich meebrengt.

Privacy & informatiebeveiliging

De PO-Raad en VO-raad hebben in 2019 hun samenwerking op het gebied van digitalisering, privacy en informatie via de lijn DPI geïntensiveerd. Zo is er in opdracht van beide raden een verdiepend onderzoek naar informatiebeveiliging en privacy (IBP) uitgevoerd door Berenschot. Ook zijn we binnen de sector in gesprek gegaan over de invloed van techreuzen. In 2020 voeren we dit gesprek verder, zowel met de grote partijen als in de sector. Bovendien is voor de tweede keer de Monitor IBP afgenomen en is de Aanpak IBP vernieuwd.

Daarnaast zijn de PO-Raad en VO-raad met SIVON en Kennisnet in gesprek over de ontwikkeling van een gepast ondersteuningsaanbod. Ook gebruiken de raden inzichten over de kosten van implementatie in hun lobby en in het onderzoek naar de toereikendheid van de bekostiging.

SIVON

SIVON, de coöperatie van schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs, heeft in 2019 haar dienstenaanbod uitgebreid. Zo zijn de diensten Veilig internet en Wifi-as-a-Service gelanceerd. Met Veilig internet kunnen scholen een veilig en betrouwbaar netwerk opzetten en wordt de basis gelegd voor professionele toepassing van ICT. Hiermee heeft de dienst Veilig internet de potentie om uit te groeien naar een van de grootste beveiligde netwerken van Nederland. Door Wifi-as-a-Service zijn scholen verzekerd van een transparante en objectieve inkoop van een draadloos netwerk. Op basis van de wensenlijst van de school wordt de leverancier gekozen die het beste aansluit. Zo profiteert de school van het meest passende aanbod tegen een scherpe prijs. In 2019 is het aantal leden van SIVON uit het primair onderwijs met 27 Schoolbesturen toegenomen.

WAAR WE HEEN WILLEN

Leraar...een beroep dat loont! Dit is niet de slogan in een pabo-campagne, maar de realiteit. De keuze voor het werken in het primair onderwijs betekent uitdagend werk, goede arbeidsvoorwaarden en een interessant carrièreperspectief. Niet alleen leraren, maar ook schoolleiders en ondersteunend personeel leveren iedere dag een waardevolle bijdrage aan het leven van kinderen. Daarbij heeft iedere professional in het onderwijs zijn eigen verantwoordelijkheid en krijgen schoolteams de ruimte om het werk zo in te richten als bij hun kinderen past. Werknemers voelen zich erkend en gesteund door passende arbeidsvoorwaarden waar ze zelf over meepraten. Of je nog naar school gaat of al aan het werk bent in een andere sector, dit beroep lonkt! De opleidingen bruisen van talent.

Leraar is een waardevol beroep

WAT WE IN 2019 HEBBEN BEREIKT

Hoe krijgen we voldoende en ook de beste mensen voor de klas? Het vak leraar moet aantrekkelijker worden voor de huidige en potentiële leraren.

Met de volgende thema's hebben we verder gewerkt aan deze ambitie.

Lerarentekort en werkdruk

Door toenemende werkdruk en een nijpend tekort aan leraren, staat de kwaliteit van het onderwijs onder druk. Om hier serieus werk van te kunnen maken, is een noodpakket van 423,5 miljoen euro nodig voor het begrotingsjaar 2020, bepleiten PO-Raad, VO-raad en de vakbonden in de zomer 2019. Daarvan is 237 miljoen voor het primair onderwijs. De partijen roepen het kabinet op om hier de noodzakelijke middelen voor vrij te maken. De PO-Raad is teleurgesteld dat het kabinet op Prinsjesdag aankondigt dat ze in 2020 ondanks een begrotingsoverschot niets extra's over heeft voor het primair onderwijs. De PO-Raad, VO-raad, vakbonden en het ministerie van OCW ondertekenen op 1 november 2019 echter wel een convenant waarmee er incidenteel extra geld vrij komt voor het primair en voortgezet onderwijs. De PO-Raad vindt dit een mooi gebaar, maar waarschuwt dat het de fundamentele problemen rondom het lerarentekort niet oplost. Naast de 460 miljoen die via het convenant is vrijgemaakt voor het funderend onderwijs, is in 2019 de subsidieregeling regionale aanpak lerarentekort gelanceerd en is het budget voor

zij-instromers verruimd na intensieve lobby van de PO-Raad.

Het opleiden van nieuwe leraren doen we het liefst volgens het concept Samen opleiden en professionaliseren en binnen zogenaamde opleidingsscholen. Samen zorgen de scholen voor een goede aansluiting tussen onderwijs en praktijk. Het po kent inmiddels 38 van dit soort opleidingsscholen.

Diverse schoolteams zijn belangrijk, vindt de PO-Raad. Daarom richt zij, samen met Meestert! en het LOBO, de alliantie Divers voor de klas op. De alliantie wil in 2020 een actieplan lanceren. Daarnaast heeft de PO-Raad zich verbonden aan het Actieplan Academici Basisonderwijs. Samen met diverse partners uit het onderwijsveld hebben we ons verbonden aan het opleiden, inzetten en behouden van academici voor de klas. Om onze leden te inspireren delen we regelmatig goede voorbeelden en actuele informatie over het lerarentekort. Omdat de personeelstekorten in het (voortgezet) speciaal onderwijs enorm zijn, heeft de PO-Raad expertsessies georganiseerd om regionale inzet op het gebied van het

lerarentekort met elkaar te verbinden. Met het project 'anders organiseren' ondersteunen we schoolbesturen bij het zoeken naar mogelijkheden om het onderwijs toekomstbestendig in te richten, bijvoorbeeld door te experimenteren met flexibilisering van onderwijstijd en bevoegdheden.

Cao voor het primair onderwijs

Op 11 december 2019 hebben de PO-Raad en de vakbonden hun handtekeningen gezet onder het onderhandelaarsakkoord voor de nieuwe cao voor het primair onderwijs. Onder leiding van bemiddelaar Mariëtte Hammer hebben de partijen afspraken gemaakt over een mooie salarisverhoging voor alle medewerkers en een betere waardering van directeuren en onderwijsondersteuners. Verder hebben de partijen afgesproken dat een schoolbestuur bij een dreigend ontslag op bedrijfseconomische grond afspraken maakt over de begeleiding van medewerkers naar nieuw werk. De transitievergoeding vervalt daarbij. Het akkoord past binnen een gedeelde bredere agenda van professionaliseren en het versterken van de aantrekkelijkheid van het primair onderwijs.

Strategisch personeelsbeleid en project Baanbrekers

De PO-Raad heeft in 2019 verder ingezet op het versterken van het strategisch personeelsbeleid. Schoolbesturen krijgen hulp bij de volgende stap naar eigentijds personeels- of HR-beleid. Met een aantal schoolbesturen gaat de PO-Raad aan de slag om te komen tot goede voorbeelden, portretten en hulpmiddelen om het HR-beleid in de sector te versterken. Daarnaast loopt in 2019 een succesvolle leergang voor HR-professionals en bestuurders. In 2020 volgen meer leergangen en worden de opbrengsten van het ontwikkeltraject verder verspreid. Het project Baanbrekers biedt praktische ondersteuning voor schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs bij het realiseren van nieuwe banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Er gebeurt al veel in de sector. Op dit moment krijgen 27 schoolbesturen advies en ondersteuning vanuit het project.

Pensioen en ZPW

De PO-Raad en VO-raad werken nauw samen op het gebied van pensioenen. Schoolbesturen kunnen de pensioenregeling inzetten als HR-instrument voor hun medewerkers. De sectororganisaties van de decentrale overheden en het onderwijs hebben hun samenwerking in de Zelfstandige Publieke Werkgevers (ZPW) versterkt

door oprichting van een eigen stichting. Daarmee willen de sectororganisaties hun werkgeversrol in algemene zin versterken en gezamenlijk actief invloed uitoefenen op de thema's: arbeidsmarktbeleid, banenafspraken, pensioen en Wet normalisering rechtspositie ambtenaren. Rinda den Besten is de eerste voorzitter van stichting ZPW.

Arbeidsrecht actueel en Helpdesk

De Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) en de Wet normalisatie rechtspositie ambtenaren (Wnra) zorgen op 1 januari 2020 voor grote veranderingen. De PO-Raad heeft schoolbesturen voorbereid op de veranderingen door middel van een serie artikelen op de website en een seminar arbeidsrecht. In de cao voor het primair onderwijs is een aantal uitkeringen opgenomen waar oud-werknemers aanspraak op kunnen maken, zoals WOPO en ZAPO. Sinds 1 januari 2019 is de uitvoering daarvan gedecentraliseerd naar de schoolbesturen. PO-Raad heeft daartoe een raamcontract afgesloten met WWplus. Voor vragen over onder andere de cao, financiën, verantwoording, medezeggenschap, huisvesting en andere werkgeverszaken kunnen leden van de PO-Raad terecht bij de helpdesk. In 2019 hebben de medewerkers van de helpdesk 6720 vragen uit het primair onderwijs beantwoord.

Besturen is een vak

WAAR WE HEEN WILLEN

Ieder schoolbestuur in Nederland weet wat haar organisatie nodig heeft om de motor te laten draaien. Schoolbesturen creëren de ruimte en voorwaarden die de mensen in school nodig hebben om hun werk te kunnen doen. Ze waarborgen ontwikkeling van de hele organisatie en zorgen ervoor dat intern iedereen hierbij betrokken is: van bestuur tot schoolleider tot leraar. Vanzelfsprekend betrekken ze hierbij ook het intern toezicht en medezeggenschap. De Code Goed bestuur is hun spiegel, de zelfevaluatie hun spiegelbeeld. Die houden ze vervolgens naast de kritische feedback die zij krijgen uit bestuurlijke visitaties, zodat ze hun organisatie steeds weer verder kunnen professionaliseren. Daarbij hebben ze oog voor de lokale situatie en gaan ze steeds het gesprek aan met hun omgeving. Waar het nodig is om de onderwijskwaliteit op peil te houden, of te verbeteren, werken besturen samen. Ook als dit het einde betekent van een van de organisaties. Besturen geven zelf het goede voorbeeld, verantwoorden zich proactief en spreken andere besturen aan wanneer dit nodig is.

WAT WE IN 2019 HEBBEN BEREIKT

Verantwoording staat hoog op de politieke agenda. We zien ook dat steeds meer leden hier actief mee aan de slag gaan en hun steentje bijdragen om de verantwoording van de sector verder te ontwikkelen, bijvoorbeeld via het format bestuursverslag of binnen de benchmark.

Via de volgende thema's hebben we gewerkt aan deze ambitie.

Professionalisering schoolbesturen

De kwaliteit van het bestuurlijk handelen kwam in 2019 duidelijker in beeld. Dat kwam onder andere naar voren uit de eerste uitkomsten van het bestuursgericht toezicht. 80% van de besturen weet een voldoende beoordeling te krijgen op kwaliteitszorg, toch laat 1 op 5 (20%) tekortkomingen zien. We hebben we daarom met onze leden gesproken over het versterken van de bestuurlijke kwaliteit. Hier kwamen componenten naar voren als: betere dataontsluiting, kennisdeling, verbetering van professionaliseringsaanbod, en een gedegen discussie over schaalvorming. Componenten die we in 2020 op zullen pakken.

Bestuurlijke visitatie

In 2019 is veel energie gestoken in het onder de aandacht brengen van de nut en noodzaak van bestuurlijke visitatie, en met succes. Het heeft geresulteerd in positieve verwachtingen voor 2020, meer dan een verdubbeling van het aantal bestuurlijke visitaties lijkt binnen handbereik. Daarnaast zijn eerste stappen gezet om te bezien hoe we de organisatie van deze visitaties toekomstbestendig kunnen maken.

Verantwoording

Dit jaar is er met veel energie gewerkt aan het versterken van de verantwoording. Zo is met en door leden een format voor bestuursverslagen ontwikkeld. Daarnaast hebben we in 2019 onderzoek gedaan naar het ontwikkelen van een benchmark voor primair en voortgezet onderwijs. In november 2019 stemde de ALV in met het bouwen van deze

benchmark. Daarnaast is de website Samenwerkingsverbanden op de kaart opgericht, en hebben we Primair onderwijs in cijfers gelanceerd. Hiermee hebben we een concrete stap gezet om op alle lagen van het primair onderwijs de publieke verantwoording te versterken.

Vensters/scholenopdekaart.nl

Steeds vaker worden de toepassingen van Vensters en scholenopdekaart.nl gebruikt bij de verantwoording. In 2019 is er hard gewerkt aan de doorontwikkeling van Vensters. De Vensters Schoolgids heeft een stevige positie ingenomen in het samenstellen van een eigentijdse schoolgids. 1250 scholen gebruiken inmiddels de module om hun schoolgids samen te stellen en via scholenopdekaart.nl beschikbaar stellen aan ouders. Nog eens 1350 scholen publiceren hun eigen schoolgids op scholenopdekaart.nl, als onderdeel van hun verantwoording richting ouders. Het aantal scholen dat zich goed verantwoordt via scholenopdekaart.nl is gestegen van 3010 scholen naar 3835 scholen. Deze scholen hebben minimaal 80% van de vergelijkingsindicatoren gepubliceerd.

Het gemiddelde aantal bezoekers van scholenopdekaart.nl per maand blijft flink stijgen: van 52.932 bezoekers per maand in 2018 naar bijna 60.000 per maand in 2019. In 2019 is bovendien de basis gelegd voor de vernieuwing van scholenopdekaart.nl. De website gaat in september 2020 live en is mooier, sneller er vooral gebruiksvriendelijker. Vanuit Vensters werken we daarnaast hard aan de verantwoordingswebsite samenwerkingsverbandenopdekaart.nl.

Monitorcommissie & Code Goed bestuur

In 2019 heeft de monitorcommissie Goed Bestuur haar eindrapport opgemaakt. Hiervoor is ook een extra monitoronderzoek uitgezet. Het rapport laat duidelijke voortuitgang zien tussen het moment van opstellen van de Code Goed Bestuur van de PO-Raad en de huidige situatie. Desalniettemin heeft de commissie aanbevelingen gedaan in het kader van professionalisering. De ALV heeft ingestemd met een herziening van de Code. Het doel van deze herziening is om te komen tot een Code die uitnodigt tot dialoog over goed bestuur en die verdere bestuurlijke professionalisering stimuleert. Daarnaast is het nodig om de Code Goed Bestuur aan te passen aan veranderingen in de wetgeving, verenigingsafspraken, en nieuwe inzichten over governance-codes in de publieke sector.

Een essentiële randvoorwaarde: bekostiging

WAAR WE HEEN WILLEN

Ambitieuus onderwijs vraagt om een volwaardige bekostiging. Al enige jaren wordt massaal door schoolbesturen in het primair onderwijs te kennen gegeven dat de Rijksbekostiging niet in verhouding staat tot datgene wat van schoolbesturen wordt verwacht. En dat de het verschil tussen bekostiging en kosten in negatieve zin toeneemt. Niet alleen schoolbesturen zetten vraagtekens bij de toereikendheid van de bekostiging. Ook de Algemener Rekenkamer (2013), Berenschot (2017), OECD (Education at a Glance, 2017) en SEO (2017) wijzen op het feit dat de bekostiging in het primair onderwijs uit de pas loopt met de verwachtingen en eisen vanuit politiek, samenleving en het onderwijsveld zelf.

WAT WE IN 2019 HEBBEN BEREIKT

Wij streven naar een bekostiging die recht doet aan onze maatschappelijke taak, onze verantwoordelijkheden, verplichtingen en ambities. Daartoe willen wij de Rijksoverheid, de politiek en onze samenleving laten zien waar, hoezeer en waarom de financiële schoen knelt. Nieuwe ambities willen realiseren, heeft zijn prijs. Maar extra middelen kunnen alleen resultaat gaan opleveren als eerst de basisbekostiging van het primair onderwijs eindelijk op orde wordt gebracht en met haar tijd mee gaat. Alleen dan hoeft extra geld niet te worden aangewend om gaten te dichten.

Bekostiging

De bekostigingssystematiek van het primair onderwijs wordt eenvoudiger. Minister Arie Slob (Onderwijs) omarmt het voorstel dat de PO-Raad eind 2018 heeft gedaan. Kern van het plan is dat het primair onderwijs voortaan een bedrag per school en per leerling krijgt en dat de bekostiging per kalenderjaar loopt. Het afgelopen jaar heeft de PO-Raad de plannen in overleg met de achterban verder uitgewerkt. De PO-Raad heeft met name intensief overleg gehad met schoolbesturen in het speciaal onderwijs over de uitwerking van de regeling voor hen.

In 2019 is het onderzoek naar de toereikendheid en doelmatigheid van de bekostiging van start gegaan. De PO-Raad heeft de schoolbesturen opgeroepen om aan het onderzoek mee te doen. De PO-Raad pleit al lang voor een onderzoek naar de toereikendheid van de bekostiging omdat zij denkt dat met de huidige bekostiging niet kan worden voldaan aan de ambities en verwachtingen die politiek, maatschappij en de schoolbesturen zelf van het onderwijs hebben.

PO^{RAAD}

Financieel
Jaarverslag
2019

A

HOOFDPUNTEN

DE JAARREKENING EN HET JAARVERSLAG OVER 2019 laten zien dat de vereniging goed op koers ligt met de uitvoering van de strategische agenda. Het in voorgaande jaren opgebouwde vermogen is conform de begroting in 2019 ingezet voor de uitvoering van de strategische agenda. Dit heeft geleid tot een negatief resultaat, zoals ook begroot, dat uit de reserves gedekt wordt. Net zoals van de leden gevraagd wordt, brengen we zo zelf ook de reserves in balans met wat nodig is. De vermogenspositie blijft, mede gebaseerd op de extern uitgevoerde geactualiseerde risicoanalyse, gezond.

Dit jaar werd ook gekenmerkt door opstarten en uitvoeren van diverse projecten uit hoofde van het geactualiseerde bestuursakkoord en het daaraan gekoppelde bestedingsplan. Hier is veel tijd van ons bureau in gaan zitten maar het biedt goede perspectieven om de doelstellingen van onze strategische agenda te realiseren. Daarnaast wordt de inzet van medewerkers op deze gesubsidieerde projecten grotendeels vanuit de subsidie vergoed. Vanuit de projecten vindt veel interactie met leden plaats wat bijdraagt aan de versterking van de vereniging.

De basis voor alle activiteiten ligt in de uitvoering en goede beheersing van ondersteunende processen. De ontwikkeling van

de kosten voor huisvesting, ICT en dergelijke laten zien dat de organisatie ook op dit punt volwassen geworden is.

De impact van het COVID-19 virus, in 2020, is groot – ook voor de PO-Raad. In een zeer korte periode is het bureau overgeschakeld op werken op afstand en heeft er een verschuiving plaatsgevonden voor wat betreft de focus van de organisatie. De organisatie laat de nodige flexibiliteit en slagkracht zien om hiermee om te gaan. Financieel gezien is de verwachting echter dat de impact hiervan op de vereniging beperkt is. De liquiditeit is ruim voldoende en de projecten en andere activiteiten kunnen, deels in aangepaste vorm, voortgang vinden.

Het resultaat en vergelijking met de begroting

	Realisatie 2019 * € 1.000	Begroting 2019 * € 1.000	Realisatie -/- Begroting * € 1.000
BATEN			
Contributie	5.811	5.752	59
Overige baten	106	117	-11
Totaal baten	5.917	5.869	48
PROJECTEN			
Ontvangen subsidies	6.060	10.185	-4.125
Uitbestede uitvoering	4.077	8.664	-4.587
Inzet eigen medewerkers	1.983	1.520	463
Resultaat projecten	-	-	-
LASTEN			
<i>Loonkosten</i>	<i>5.353</i>	<i>5.057</i>	<i>296</i>
<i>Inhuur</i>	<i>510</i>	<i>180</i>	<i>330</i>
<i>Overige personeelskosten</i>	<i>403</i>	<i>427</i>	<i>-24</i>
<i>Doorbelasting externe projecten</i>	<i>-1.557</i>	<i>-1.140</i>	<i>-417</i>
Personeel totaal	4.709	4.524	185
Verenigingsactiviteiten	202	345	-143
Projecten voor de sector	950	1.104	-153
Bestuurskosten	96	108	-12
Communicatie	167	169	-2
Huisvestingskosten	224	234	-10
Afschrijvingskosten	157	166	-9
ICT kosten	197	204	-7
Algemene kosten	112	115	-3
Doorbelasting overhead projecten	-426	-380	-46
Totaal lasten	6.389	6.588	-199
SALDO BATEN EN LASTEN	-472	-719	247
Financiële baten en lasten	0	1	-1
NETTO RESULTAAT	-472	-718	247

DOOR AFRONDINGEN OP DUIZENDTALLEN KUNNEN IN HET VERSLAG KLEINE VERSCHILLEN ONTSTAAN.

Het resultaat en vergelijking met de begroting

Baten

De contributiebaten komen voor 2019 ongeveer € 59.000 boven budget uit. In 2019 was het aansluitingspercentage 96% van de leerlingen, iets hoger dan begroot. Ook in 2019 hebben we weer enkele nieuwe leden mogen verwelkomen. Daarmee is het effect van de leerlingenkrimp gecompenseerd.

De overige baten betreffen de bijdrages van bezoekers aan bijeenkomsten en de bijdrages voor gebruik van de eFUWA-licenties, het systeem waarmee functiebeschrijving en -waardering volgens de cao wordt ondersteund.

Projecten

De subsidies voor OCW-trajecten komen uit op € 6,1 miljoen, evenals de lasten. Het gebruik van OCW-subsidies was lager dan begroot. Het project Passend onderwijs wordt in samenwerking met de VO-raad uitgevoerd waardoor binnen de PO-Raad alleen de inzet van de eigen medewerkers op het subsidieproject nog zichtbaar is. Daarnaast lopen enkele meerjarige projecten waarvan de toerekening aan de jaren een andere verdeling kent dan vooraf ingeschat. Deze subsidie-middelen worden in 2020 en de jaren daarna nog ingezet. De inzet van eigen medewerkers vanuit de vereniging voor de regie van de projecten was hoger dan begroot hetgeen een positieve bijdrage heeft geleverd aan de dekking van zowel de variabele personele lasten als de overheadlasten van de vereniging.

Lasten

PERSENELE LASTEN

De bezetting is op peil waarbij op inhoud waar mogelijk samenwerking met de VO-raad wordt gezocht en tijdelijke medewerkers ingezet worden voor de uitvoering van projecten. De inzet op de uitvoering van de projecten is in lijn met de toegenomen bezetting hoger dan de begroting. De personele lasten die door de vereniging gedragen worden, nemen toe door een toegenomen inzet voor eigen rekening op thema's uit de strategische agenda. Door toenemende krapte op de arbeidsmarkt is ook de inzet via externe inhuur toegenomen.

VERENIGINGSACTIVITEITEN

De verenigingsactiviteiten zijn lager uitgekomen dan begroot door de toename van het aantal activiteiten met leden binnen de kaders van de subsidieprojecten. Zowel de behoefte aan aanvullende ledenactiviteiten als de ruimte binnen de verenigingsagenda is hierdoor afgenomen. De kosten van het congres zijn een belangrijke post. Deze worden gedekt uit de opbrengsten, opgenomen onder de overige baten. Ten opzichte van 2018 zijn de kosten gedaald door de eenmalige kosten van de viering van het jubileum.

PROJECTEN VOOR DE SECTOR

De kosten van de projecten die de PO-Raad uitvoert uit eigen middelen in het kader van de strategische agenda ter versterking van de sector, betreffen de externe kosten van de projecten zoals Visitatiestelsel, Vensters, en onderzoek bekostiging.

Ook kosten van de cao, de code en de commissie Goed Bestuur en andere inhoudelijke beleidsontwikkeling zijn in deze post inbegrepen. De kosten zijn lager uitgevallen omdat kosten subsidiabel zijn geworden en daardoor als uitvoeringskosten projecten zijn verantwoord.

COMMUNICATIEKOSTEN

De kosten van communicatie zijn in lijn met de begroting waarbij extra is ingezet op presentatiemateriaal voor leden-bijeenkomsten en publicaties.

HUISVESTINGSLASTEN

De huisvestingslasten zijn iets lager dan begroot door gunstige uitwerking van de contractvoorwaarden samenhangend met de verlenging van de huur van de huidige verdiepingen.

ICT-KOSTEN

De systemen en ICT-organisatie functioneren nu stabiel. Door heronderhandeling van de telefonie en printcontracten is een besparing gerealiseerd.

ALGEMENE KOSTEN

De advieskosten waren lager dan voorzien. Door de focus van de strategische agenda zijn kosten samenhangend met de uitvoering daarvan begroot onder de post Projecten voor de sector en ook daar verantwoord.

Financieel beleid & vermogen

VOOR 2019 ZIJN DE VOLGENDE FINANCIËLE
KENGETALLEN BEREKEND VOOR DE PO-RAAD:

	31 december 2019	31 december 2018
SOLVABILITEIT 2 (Eigen vermogen + Voorzieningen / Totaal vermogen)	28%	42%
LIQUIDITEIT (CURRENT RATIO) Vlottende activa / Kortlopende schulden	1,31	1,57
HUISVESTINGSRATIO Huisvestingslasten + Afschrijving gebouwen / Totale lasten	0,02	0,02
WEERSTANDSVERMOGEN Eigen vermogen / Totale baten	44%	59%
RENTABILITEIT Resultaat / Totale baten (incl. fin. Baten)	-8%	-17%

DOOR AFRONDINGEN OP DUIZENDTALLEN KUNNEN IN HET VERSLAG KLEINE VERSCHILLEN ONTSTAAN.

Vanwege de algemene bekendheid bij de leden zijn de kengetallen berekend volgens het toezichtskader van de Inspectie van het Onderwijs. De signaleringswaarden voor funderend onderwijs zijn niet opgenomen aangezien de PO-Raad een principieel andere financieringsvorm heeft dan een onderwijsinstelling. De stand van de projecten en de baten en lasten van de projecten beïnvloeden in hoge mate de uitkomst van de ratio's en drukken de solvabiliteit. De ruime liquiditeit geeft aan dat alle schulden direct voldaan kunnen worden. De uitkomsten passen binnen de gebruikelijke normeringskaders. De negatieve rentabiliteit was begroot en wordt opgevangen uit het eigen vermogen.

VERMOGEN EN RISICO

De PO-Raad is direct afhankelijk van het jaarlijks opzegbaar lidmaatschap. Dit vereist een andere opbouw van de benodigde financiële buffer. Het bestuur heeft uitgebreid met de Auditcommissie namens de ALV gesproken over de benodigde buffer vanuit een standpunt dat risico's in hoge mate afgedekt moeten zijn om de dienstverlening naar de leden in continuïteit te kunnen garanderen. Het bestuur heeft dit gedaan aan de hand van een risico-inventarisatie en de

financiële vertaling hiervan. Naast het risico van ledenverlies hebben de geïdentificeerde risico's met name betrekking op de personele bezetting en de beheersing van projecten. Deze risico's worden in belangrijke mate beperkt door interne procedures met betrekking tot personeelsbeleid en de bewaking op de uitvoering van projecten in overeenstemming met de ingediende plannen. Voor de algemene reserve als weerstandsvermogen, is op basis van deze inventarisatie is een bandbreedte afgesproken van minimaal € 1,6 miljoen tot maximaal € 2,6 miljoen. Zoals blijkt uit dit jaarverslag heeft geen van risico's zich in 2019 gemanifesteerd. Volgens afspraak met de ALV is de risicoanalyse in 2020 weer geactualiseerd.

Het eigen vermogen is binnen de afgesproken bandbreedte, middels bestemmingsreserves is ruimte aangewezen om te investeren in projecten ten behoeve van de sector. Hiermee kunnen initiatieven worden genomen op het gebied van belangenbehartiging en sectorontwikkeling onafhankelijk van andere partijen. In het voorstel voor bestemming van het resultaat, zoals opgenomen in de toelichting op het eigen vermogen, wordt het negatieve resultaat over 2019 onttrokken aan de algemene reserve.

Treasury verslag

Het bestuur heeft na advies van de auditcommissie een treasurystatuut vastgesteld voor de verantwoorde omgang met financiële vermogenswaarden en de hieraan verbonden risico's. In overeenstemming met dit statuut wordt verslag gedaan van het gevoerde treasurybeleid.

Per 31 december 2019 bedroeg het saldo liquide middelen € 8,0 miljoen. Dit saldo wordt aangehouden bij de Rabobank waarbij gebruik wordt gemaakt van de variabele-renterekening. Het saldo is direct opeisbaar. Er wordt geen gebruikgemaakt van kredietfaciliteiten noch bestaat de verwachting dat de vereniging op de middellange termijn hieraan behoefte zal hebben. De PO-Raad volgt de bepalingen uit de Regeling Beleggen, Lenen en Derivaten, OCW 2016. Hiermee is de vereniging niet afhankelijk van ontwikkelingen op de financiële markten. De renteresultaten op de aangehouden spaartegoeden zijn in overeenstemming met de huidige rentestand behoudend begroot en ontwikkelen zich conform begroting.

DE TOTALE PERSONEELSKOSTEN bestaan uit € 5.878.000 eigen personeel en € 645.000 overige personeelskosten en inhuur. Er wordt rekening gehouden met inzet op projecten voor een bedrag van € 2.094.000.

Het beleid is om niet te afhankelijk te zijn van subsidies van OCW en daartoe te bewaken dat de personeelslasten voldoende flexibel zijn. Hiertoe wordt een flexibele schil aangehouden die groter is dan de doorbelasting van projecten. Hiermee wordt geborgd dat de vereniging niet afhankelijk wordt van projectbaten. Mede als gevolg van de Wet Werk en Zekerheid en de Wet Arbeidsmarkt in Balans zal het aandeel vast personeel enigszins toenemen.

In de meerjarenverwachting is de contributie doorgerekend op basis van de financiële paragraaf van de strategische agenda zoals in november 2017 op de ALV aangenomen. Hierin is uitgegaan van een contributieverhoging.

Jaarlijks wordt de contributie heroverwogen op basis van de vermogensontwikkeling in relatie tot de ontwikkeling van het risicoprofiel.

IN DE BEGROTING 2020 STAAN DE VOLGENDE MEERJARENCIJFERS.

	Realisatie 2019	Begroting 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
BATEN						
Contributie	5.811	6.202	6.551	6.676	6.813	6.972
Overige baten	106	120	110	110	110	110
TOTAAL BATEN	5.917	6.322	6.661	6.786	6.923	7.082
PROJECTEN						
Ontvangen subsidies	6.060	10.682	6.000	6.000	6.000	6.000
Uitbestede uitvoering	4.077	8.588	4.900	4.900	4.900	4.900
Inzet eigen medewerkers	1.983	2.094	1.100	1.100	1.100	1.100
Resultaat projecten	-	-	-	-	-	-
LASTEN						
Loonkosten	5.353	5.878	5.436	5.393	5.519	5.654
Inhuur	510	231	95	100	110	110
Overige personeelskosten	403	414	346	285	275	275
	6.267	6.523	5.877	5.778	5.904	6.039
Inzet externe projecten	-1.557	-1.571	-814	-814	-814	-814
Personeel totaal	4.709	4.953	5.063	4.964	5.090	5.225
OVERIGE LASTEN	1.680	1.934	1.867	1.806	1.841	1.878
EXPLOITIERESULTAAT	-472	-565	-269	16	-9	-21
Financiële baten en lasten	0	1	1	1	1	1
NETTO RESULTAAT	-472	-564	-268	17	-8	-20
Vrijval Bestemmingsreserves	111	-	-	-	-	-
NAAR ALGEMENE RESERVES	-582	-564	-268	17	-8	-20

DOOR AFRONDTINGEN OP DUIZENDTALLEN KUNNEN IN HET VERSLAG KLEINE VERSCHILLEN ONTSTAAN.

VOOR KOMENDE JAREN IS een versterking voorzien van de verenigingsactiviteiten, mede door het vormen van zes nieuwe expertgroepen en door regionale ondersteuning van schoolbesturen. De belangrijkste thema's in 2020 zijn volgens het jaarplan:

- Uitvoering strategische agenda voor 2018-2021;
- Lerarentekort, maatregelen vanuit de sector;
- Versterken imago beroep van leraar;
- Lobby modernisering bekostiging;
- Regie en verantwoording met betrekking tot onderwijskwaliteit;
- Uitvoering herijkte bestuursakkoord en daarmee samenhangende bestedingsplan;
- Vernieuwing van het proces om tot een cao te komen en een nieuwe cao afsluiten;
- Besluitvorming in vereniging in contact met leden via bijvoorbeeld ledenpeilingen.

IN MAART ZIJN IN KORTE TIJD DE PLANNEN BIJGESTELD om te reageren op de uitbraak van het coronavirus. Naast dat het bureau is overgeschakeld op werken op afstand en is de focus van de organisatie verschoven. Zo zet de PO-Raad zich in voor onderwijs op afstand en kwetsbare leerlingen. Ook is er veel en intensief contact met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, gemeenten, kinderopvang en andere aanpalende organisaties om het onderwijs zo goed mogelijk te kunnen waarborgen. Noodgedwongen zullen andere (reguliere) werkzaamheden tijdelijk verminderen, met name op subsidieprojecten. In het jaarverslag van 2020 zal daar dieper op in worden gegaan.

B
JAARREKENINGB1
Grondslagen

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het algemeen en in het bijzonder RJ-640 Organisaties-zonder-winststreven die voor de PO-Raad van toepassing is.

De algemene grondslag voor de waardering van activa en passiva, alsmede voor het bepalen van het resultaat, is de verkrijgingprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

Voor zover van toepassing zijn ter vergelijking de realisatiecijfers opgenomen van het voorgaande jaar, alsmede van de (goedgekeurde) begroting over het huidige jaar. De cijfers voor 2018 zijn, waar nodig, opnieuw gerubriceerd ten einde vergelijkbaarheid met 2019 mogelijk te maken. Door afrondingen op duizendtallen kunnen in het verslag kleine verschillen ontstaan.

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteit van de organisatie. De uitbraak van het COVID-19-virus en de gevolgen van de maatregelen die daarvoor getroffen zijn vanaf half maart 2020 raken wel de werkzaamheden van de PO-Raad maar hebben slechts beperkte financiële impact. De PO-Raad kan de financiële gevolgen van de coronacrisis aan: voorsnog lijkt de PO-Raad niet in aanmerking te komen voor overheidsregelingen en lijkt er ook geen noodzaak te bestaan hier aanspraak op te maken indien het zou kunnen. De continuïteit van de PO-Raad is niet in het geding.

B1 Grondslagen

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Financiële instrumenten omvatten onder meer vorderingen, geldmiddelen en schulden. Binnen de vereniging wordt alleen gebruikgemaakt van primaire financiële instrumenten en niet van afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Voorts hebben de vereniging en de stichting beide geen handelsportefeuille van financiële instrumenten verworven of zijn deze aangegaan met het doel de instrumenten op korte termijn te verkopen.

Financiële instrumenten worden verwerkt tegen reële waarde op de hierna beschreven wijze.

MATERIËLE VASTE ACTIVA

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op aanschafwaarde, verminderd met lineair berekende afschrijvingen, gebaseerd op de verwachte economische levensduur. In het jaar van investeren, wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

De afschrijvingstermijnen zijn als volgt bepaald:

- Verbouwingen: 5-10 jaar.
- Inventaris: 5 jaar.
- Apparatuur: 5 jaar.
- ICT: 3 jaar.

Als ondergrens voor te activeren zaken met een gebruiksduur van langer dan 1 jaar, wordt € 500 aangehouden. Afhankelijk van de soort aanschaf geldt deze ondergrens voor de prijs per stuk (inclusief btw) of de prijs van de 'verzamelnaam'.

De afschrijvingstermijn van de inventaris is afgestemd op de looptijd van het huurcontract van de huidige huisvesting aangezien deze gebonden is aan het gebouw en door het flexibele werken wat sneller zal verouderen.

BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN

Vaste activa met een lange levensduur dienen te worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de geschatte opbrengst waarde, de contante waarde van de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren. Bijzondere waardeverminderingen worden verantwoord om de boekwaarde in overeenstemming te brengen met de realiseerbare waarde zodra deze laatste lager blijkt te zijn.

VORDERINGEN

De vorderingen worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. Voor vorderingen met een looptijd korter dan een jaar betreft dit de nominale waarde. De waarde wordt indien van toepassing verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

LIQUIDE MIDDELEN

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van het bestuur.

EIGEN VERMOGEN

De vorming van bestemmingsreserves wordt door het bestuur besloten en deze wordt vervolgens voorgelegd ter goedkeuring aan de algemene ledenvergadering.

LANGLOPENDE SCHULDEN

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De op korte termijn (binnen één jaar) verschuldigde aflossingen worden opgenomen onder de kortlopende schulden.

KORTLOPENDE SCHULDEN

De kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. Voor kortlopende schulden met een verwachte looptijd van maximaal één jaar betreft dit de nominale waarde.

B1 Grondslagen

Grondslagen voor de resultaatbepaling

ALGEMEEN

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten (contributies en overige baten) en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderinggrondslagen. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Voor zover lasten gedekt worden uit subsidies, wordt deze dekking bij de betrokken lasten getoond.

AFSCHRIJVING

De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de desbetreffende materiële vaste activa. In het jaar van investeren, wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

PENSIOENEN

De PO-Raad conformeert zich aan de cao van de Nederlandse Universiteiten en heeft de pensioenen ondergebracht bij het ABP. De uitgaven voor de pensioenpremies zijn als last opgenomen en de nog te betalen premies over het boekjaar zijn onder de kortlopende schulden gegroepeerd.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds ABP per 31 december 2019 bedroeg 97,8%.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van transacties, kunnen worden omgezet in geldmiddelen. Kasstromen in vreemde valuta als gevolg van incidentele transacties in vreemde valuta worden op transactiedatum omgerekend tegen dagkoers in de kasstroom uit operationele activiteiten verantwoord.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van operationele leasingcontracten zijn eveneens opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Er zijn geen financiële leasecontracten.

B2

Balans per 31 december 2019

DE BALANS OVER 2019 IS OPGESTELD INCLUSIEF
VERWERKING VOORSTEL RESULTAATBESTEMMING.

	31 december 2019 * € 1.000	31 december 2018 * € 1.000
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa	522	627
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen	687	492
Liquide middelen	8.022	6.233
TOTAAL ACTIVA	9.231	7.353
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve	1.536	2.119
Bestemmingsreserves	1.059	948
Kortlopende schulden	6.636	4.286
TOTAAL PASSIVA	9.231	7.353

DOOR AFRONDINGEN OP DUIZENDTALLEN KUNNEN IN HET VERSLAG KLEINE VERSCHILLEN ONTSTAAN.

B3 Staat van baten & lasten 2019

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
BATEN			
Contributie	5.811	5.752	5.084
Overige baten	106	117	114
Totaal baten	5.917	5.869	5.199
PROJECTEN			
Ontvangen subsidies	6.060	10.185	5.120
Uitbestede uitvoering	4.077	8.664	3.839
Inzet eigen medewerkers	1.983	1.520	1.282
Resultaat projecten	0	0	0
LASTEN			
<i>Loonkosten</i>	<i>5.353</i>	<i>5.057</i>	<i>4.767</i>
<i>Inhuur</i>	<i>510</i>	<i>180</i>	<i>144</i>
<i>Overige personeelskosten</i>	<i>403</i>	<i>427</i>	<i>373</i>
<i>Doorbelaasting externe projecten</i>	<i>-1.557</i>	<i>-1.140</i>	<i>-961</i>
Personeel totaal	4.709	4.524	4.323
Verenigingsactiviteiten	202	345	304
Projecten voor de sector	950	1.104	792
Bestuurskosten	96	108	100
Communicatie	167	169	171
Huisvestingskosten	224	234	214
Afschrijvingskosten	157	166	162
ICT kosten	197	204	212
Algemene kosten	112	115	145
Doorbelaasting overhead projecten	-426	-380	-320
Totaal lasten	6.389	6.588	6.103
SALDO BATEN EN LASTEN	-472	-719	-904
Financiële baten en lasten	0	1	1
NETTO RESULTAAT	-472	-718	-904
RESULTAAT BESTEMMING			
Toevoegen aan Algemene reserve	-582	-718	-804
Mutatie bestemmingsreserves	111	-	-100
	-472	-718	-904

DOOR AFRONDINGEN OP DUIZENDTALLEN KUNNEN IN HET VERSLAG KLEINE VERSCHILLEN ONTSTAAN.

B4
**Kasstroom
overzicht
2019**

	2019	2018
	* € 1.000	* € 1.000
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Netto resultaat	-472	-904
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen	157	162
Veranderingen in vlottende middelen:		
- Vorderingen	-194	2.545
- Kortlopende schulden	2.350	-2.493
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	1.841	-690
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Investerings in materiële vaste activa	-51	-59
Resultaat op desinvesteringen	0	2
	-51	-57
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN	0	0
Mutaties liquide middelen	1.789	-747
Beginstand liquide middelen	6.233	6.980
Mutaties liquide middelen	1.789	-747
EINDSTAND LIQUIDE MIDDELEN	8.022	6.233

DOOR AFRONDINGEN OP DUIZENDTALLEN KUNNEN IN HET VERSLAG KLEINE VERSCHILLEN ONTSTAAN.

B5 Toelichting op de Balans

ACTIVA

MATERIËLE VASTE ACTIVA

	Aidadreef	Meubilair	ICT	Eindtotaal
Aanschaffingswaarde	908	89	233	1.230
Cumulatieve afschrijvingen	387	49	167	603
BOEKWAARDE BEGIN BOEKJAAR	521	40	66	627

	Aidadreef	Meubilair	ICT	Eindtotaal
Investeringen	0	17	34	51
Desinvesteringen	0	0	0	0
Afschrijvingen	-94	-19	-44	-157
Afschrijvingen desinvesteringen	0	0	0	0
MUTATIES	-97	-2	-10	-106

	Aidadreef	Meubilair	ICT	Eindtotaal
Aanschaffingswaarde	908	106	267	1.281
Cumulatieve afschrijvingen	481	67	211	759
BOEKWAARDE BALANSDATUM	427	39	56	522

De investeringen Aidadreef betreffen zowel verbouwing, installaties als inrichting en inventaris van het gehuurde kantoor aan de Aidadreef. Deze investeringen zijn samen met de andere gebruikers van het pand gedaan en worden samen gebruikt en beheerd. De totale waarde van de collectieve investering bedraagt € 2.275.000. De verdeling met de VO-raad, Stichting Schoolinfo, SLO en Kennisnet is gemaakt op basis van de verdeling van de vierkante meters. Vanwege de verschillende levensduur van de onderliggende activa worden verschillende afschrijvingstermijnen gehanteerd van 5 tot 10 jaar. Ditzelfde geldt voor de investeringen in ICT die veelal in 3 jaar worden afgeschreven. Alleen voor duurzaam bruikbare netwerkkonderdelen geldt een langere termijn van 5 jaar.

VORDERINGEN

	31 december 2019	31 december 2018
	* € 1.000	* € 1.000
Debiteuren	308	253
Overige vorderingen	378	240
	687	492

De toename van de debiteuren heeft betrekking op de bijdrage voor de uitvoeringskosten van de bovenwettelijke uitkeringen die pas de loop van het jaar voor het eerst gefactureerd zijn. De overige vorderingen bevat de declaratie bij de VO-raad voor de uren Passend Onderwijs over heel 2019.

LIQUIDE MIDDELEN

	31 december 2019	31 december 2018
	* € 1.000	* € 1.000
Bankrekeningen	2.034	1.645
Spaarrekeningen	5.988	4.588
	8.022	6.233

De liquide middelen betreffen saldi aangehouden op bankrekeningen en staan vrij tot de beschikking van de organisatie met uitzondering van afgegeven bankgaranties zoals toegelicht in paragraaf B6.

DOOR AFRONDINGEN OP DUIZENDTALLEN KUNNEN IN HET VERSLAG KLEINE VERSCHILLEN ONTSTAAN.

B5 Toelichting op de Balans

PASSIVA

Eigen vermogen

Het resultaat voor de PO-Raad over 2019 bedraagt € 472 duizend negatief. Het voorstel van het bestuur is om het verlies over 2019 ten laste van de algemene reserve te brengen. In het kader van de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB) wordt voorgesteld de Bestemmingsreserve voor frictiekosten uit te breiden met het oog op mogelijk te betalen transitievergoedingen. Vooruitlopend op de vaststelling door de ALV is dit voorstel al in de jaarrekening verwerkt.

De samenstelling van het eigen vermogen wordt hierdoor als volgt:

EIGEN VERMOGEN

	Saldo 01-01-2019	Resultaat	Overige mutaties	Saldo 31-12-2019
				* € 1.000
Algemene reserve	2.119	-582	-	1.536
Sectorondersteuning actualiteiten	307	-	-	307
Strategische Investerings	491	-	-	491
Frictiekosten Projecten	150	111	-	261
Bestemmingsreserves	948	111	-	1.059
TOTAAL VERMOGEN	3.067	-472	-	2.595

De volgende bestemmingsreserves zijn getroffen:

- Sector Ondersteuning actualiteiten: Deze reserve wordt aangehouden om bij actualiteiten die de sector raken, vanuit de PO-Raad ondersteuning te kunnen bieden. Deze reserve is bestemd om op korte termijn flexibel te zijn en aan ondersteuningsvragen van de leden te kunnen voldoen.
- Strategische investeringen zijn bestemmingsreserves gericht op de lange termijn, die ter uitvoering van de strategische beleidsagenda dienen. Ook de uitvoering van het van de strategische beleidsagenda 2018-2021 zal hieruit deels bekostigd worden.
- De bestemmingsreserve 'frictiekosten Projecten' heeft betrekking op de doorloop van uitvoeringskosten van projecten nadat de financiering van OCW is afgelopen evenals de transitievergoeding verschuldigd aan medewerkers die door een wijziging van projectmatige activiteiten niet langer voor de vereniging werkzaam blijven.

KORTLOPENDE SCHULDEN

	2019	2018
	* € 1.000	* € 1.000
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	727	659
Belasting en premies sociale verzekeringen	309	286
Verplichtingen personeel	161	141
Overige schulden	353	365
Nog te betalen projectkosten	632	408
Vooruitontvangen subsidie projecten	4.454	2.427
	6.636	4.286

In 2019 zijn verschillende subsidies toegekend voor meerdere jaren. Aangezien hierop sprake is van enige voorfinanciering zijn de vooruitontvangen subsidies opgelopen. Parallel zijn de nog te betalen kosten met betrekking tot projecten ook opgelopen.

DOOR AFRONDINGEN OP DUIZENDTALLEN KUNNEN IN HET VERSLAG KLEINE VERSCHILLEN ONTSTAAN.

B6 Niet in balans opgenomen rechten en plichten

Per 31 december 2018 zijn er de volgende niet uit de balans blijkende verplichtingen:

ITEM	bedrag	einde looptijd
Huur Aidadreef (netto verplichting)	1.854.000	juni 2029
Garantiestelling huur	118.000	juni 2029
Lease auto's	34.000	mei 2021

De PO-Raad is hoofdhuurder van de Aidadreef. De VO-raad, Schoolinfo, SLO en Kennisnet zijn onderhuurders. Op basis van de gemaakte afspraken met de betrokken partijen en de afgegeven garanties is hier alleen de netto huurverplichting van de PO-Raad opgenomen. Deze is berekend op basis van de vierkante meterverdeling. Met Schoolinfo zijn afspraken gemaakt dat een eventueel overschot aan vierkante meters teruggegeven kan worden aan de PO-Raad en de VO-raad. De huurverplichting van de PO-Raad neemt hierdoor in dat geval toe. De bruto huurverplichting voor het gehele pand over de resterende looptijd van het huurcontract bedraagt € 5.965 duizend.

B7 Overzicht verbonden partijen

De PO-Raad is geheel onafhankelijk. Er zijn geen organisaties die zeggenschap hebben over de PO-Raad en evenmin zijn er organisaties waar de PO-Raad of de bestuurders ofwel leidinggevende functionarissen van de PO-Raad zeggenschap over hebben.

B8 Toelichting staat van baten en lasten

PERSONELE LASTEN

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
LOONKOSTEN			
Lonen en salarissen	4.113	5.057	3.576
Sociale lasten	629	0	583
Pensioenlasten	687	0	608
	5.429	5.057	4.767
OVERIGE PERSONEELSKOSTEN			
Ontvangen ziekengelden	-98	-12	-56
Scholing	168	133	104
Reiskosten en overige onkosten	337	306	325
	407	427	373

Gedurende het boekjaar bedroeg het gemiddelde aantal werknemers 66,0 (2018: 68,9). In voltijds equivalenten (FTE) bedroeg dit 62,4 FTE (2018: 59,9). Alle werknemers waren werkzaam binnen Nederland.

B8 Toelichting staat van baten en lasten

Toelichting op de bezoldiging van bestuur & directie

De WNT is van toepassing op PO-Raad. Het voor PO-Raad toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 194.000.

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

2019	A.C. den Besten	C.P.A. van Hoepen	A. Mourik	H.D. Levie
FUNCTIE(S)	Voorzitter	Vice voorzitter	Directeur	Directeur
Duur dienstverband in 2019	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	
Omvang dienstverband (in fte)	1,00	1,00	0,92	
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee	
Dienstbetrekking	ja	ja	ja	
BEZOLDIGING				
Beloning plus belaste onkostenvergoeding	164.042	146.345	93.901	
Beloningen betaalbaar op termijn	20.562	19.912	16.746	
Totaal bezoldiging 2019	184.605	166.258	110.647	
Individueel WNT-maximum	194.000	194.000	177.833	

Gegevens 2018				
FUNCTIE(S)	Voorzitter	Vice voorzitter	Directeur	Directeur
Duur dienstverband in 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	14/09 - 31/12	01/01 - 06/11
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	0,8	1,0
BEZOLDIGING				
Beloning plus belaste onkostenvergoeding	164.042	137.945	22.834	99.470
Beloningen betaalbaar op termijn	18.943	18.033	4.161	15.236
Totaal bezoldiging 2018	182.985	155.978	26.996	114.706
Individueel WNT-maximum	189.000	189.000	47.410	160.521

In de hiernaast weergegeven tabel zijn de beloningen toegelicht conform de voorschriften volgens de Wet Normering Topinkomens (WNT). Deze norm is opgenomen in de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000 106049. In dit kader wordt onder beloning verstaan de totale bruto beloning, derhalve salaris, vakantiegeld en eindejaarsuitkering, exclusief werkgeverslasten. De beloning op termijn betreft de werkgeverslasten voor ouderdomspensioen en vergelijkbare regelingen. De beloningen zijn binnen de grenzen van de voor de PO-Raad van toepassing zijnde WNT-normen.

NEVENACTIVITEITEN

LEDEN DAGELIJKS BESTUUR:

A.C. Den Besten:

- Lid Bestuur NOC*NSF
- Lid Raad van Commissarissen Mitros
- Lid Raad van Toezicht Jantje Beton/NUSO
- Voorzitter bestuur Stichting Zelfstandige Publieke Werkgevers

C.P.A. van Hoepen:

- Vicevoorzitter RVT ZB, Planbureau en Bibliotheek van Zeeland
- Lid RvT Sport Utrecht
- Lid Adviesraad MPM/MME TIAS School for Business and Society
- Lid Raad van Advies BAB academy

B8 Toelichting staat van baten en lasten

Naast de leden van het Dagelijks Bestuur wordt de vereniging bestuurd door de leden van het Algemeen Bestuur. Zij doen dit allen vanuit hun functie bij een schoolbestuur. De betrokken schoolbesturen ontvangen op jaarbasis een vergoeding van € 5.500. De algemeen bestuurders ontvangen geen persoonlijke vergoeding of onkostencompensatie van de vereniging.

Gedurende 2019 bestond het algemeen bestuur uit de volgende leden onder vermelding van hun primaire functie van waaruit ze zitting hebben in het algemeen bestuur:

NAAM	benoeming 2019	functie
Wiely Hendricks	01/01/2019 - 21/11/2019	Voorzitter College van Bestuur van De Haagse Scholen
Joan van Zomeren	01/01/2019 - 21/11/2019	Voorzitter College van Bestuur bij Stichting MosaLira
Hans Kelderman	01/01/2019 - 31/12/2019	Voorzitter College van Bestuur Aloysius Stichting
Thea Meijer	01/01/2019 - 31/12/2019	Voorzitter College van Bestuur SPO Utrecht
Bert Tuk	01/01/2019 - 31/12/2019	Voorzitter College van Bestuur CSG de Waard
Jeroen Gommers	01/01/2019 - 31/12/2019	Bestuurder Stichting Samenwerkende Vrijescholen Zuid-Holland
Helma van der Hoorn	01/01/2019 - 31/12/2019	Voorzitter College van Bestuur Saks, Alkmaar
Marcel Poppink	01/01/2019 - 31/12/2019	Voorzitter College van Bestuur Consent, Enschede
Renata Voss	21/11/2019 - 31/12/2019	Bestuurder Stichting BOOR, Rotterdam

OVERIGE LASTEN

In de overige lasten is € 23.000 aan accountantskosten opgenomen. Dit is exclusief de kosten van de controles van de projecten die op de projecten zijn verantwoord en betreft voor € 29.000 de controle van 2019 en voor € 6.000 vrijval van een te hoge reservering voor accountantskosten voorgaande jaren.

FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

Dit zijn de rentebaten met betrekking tot tegoeden op spaarrekeningen. Conform het treasurystatuut worden geen beleggingen aangehouden.

B9

Vaststelling
Jaarrekening

Het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van de vereniging PO-Raad hebben de jaarrekening 2019 opgemaakt en vastgesteld in de vergadering van 30 juni 2020.

Resultaatbestemming

Conform de statuten staat het resultaat van de vereniging PO-Raad ter beschikking van de Algemene Ledenvergadering (ALV). Het resultaat wordt bestemd volgens de verdeling in paragraaf B5, Eigen Vermogen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Op dit moment zijn geen gebeurtenissen bekend, die een materiële invloed hebben op de koers van de PO-Raad anders dan de coronacrisis als gevolg van de uitbraak van het COVID-19-virus.

De schade als gevolg van het teruglopen van reguliere werkzaamheden op onder andere subsidieprojecten is beperkt. Het gaat om een saldo van gemiste opbrengsten en extra gemaakte kosten, maar ook besparing op kosten als catering, locaties en reiskosten. De PO-Raad kan de financiële gevolgen van COVID-19 aan: vooralsnog lijkt de PO-Raad niet in aanmerking te komen voor overheidsregelingen en lijkt er ook geen noodzaak te bestaan hier aanspraak op te maken indien het zou kunnen.

C1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de directie van het bestuur van Vereniging PO-Raad

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Vereniging PO-Raad te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging PO-Raad te Utrecht per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

DE JAARREKENING BESTAAT UIT:

1. De balans per 31 december 2019;
2. De staat van baten en lasten over 2019; en
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

C1

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant**De basis
van ons oordeel**

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol Wet Normering Topinkomens (WNT). Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging PO-Raad zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevantie onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

**Naleving anticumulatiebepaling
WNT niet gecontroleerd**

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring over de in de jaarstukkenopgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag;
- De bijlage: uitputtingsoverzicht subsidieprojecten.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met de RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de bepalingen van en krachtens de WNT.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 64 Organisaties zonder winststreven en de bepalingen van en krachtens de WNT.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten of continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder ander uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekeningen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten van transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaglegging en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om de aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en de inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 30 juni 2020

 MAZARS

MAZARS N.V.
Was getekend
Drs. J.G. Rauw RA

Projectenoverzicht 2019

Projecten die zijn afgerond voor 1 januari 2019 zijn verantwoord, bijvoorbeeld aan OCW. In afwachting van de definitieve afwikkeling met de subsidieverstrekker en betrokken uitvoerende partijen staan deze bedragen als schuld op de balans.

Projecten die zijn afgerond per balansdatum zullen worden verantwoord in 2020, ook deze bedragen staan als schuld op de balans. Een negatief saldo betekent dat er nog een laatste termijn van een subsidie te ontvangen is.

De projecten die doorlopen in 2020 zullen na afloop van de aangegeven projectlooptijd worden verantwoord. Het saldo van deze projecten betreft met name nog te maken uitvoeringskosten.

	BALANS 31-12-2018	Terugbetaald / ontvangen subsidiegelden	Totaal beschikbaar voor 2019	Kosten 2019	Resultaat	BALANS 31-12-2019
Projecten afgerond voor 01-01-2019	337	-220	117	39	0	78
Slimmer leren 2017-2018	23	-	23	23	0	0
GWGB 2016-2017	197	-	197	216	-	-19
Dialogsessies Beroepskwaliteit	-	17	17	19	-2	0
R&D agenda en infrastructuur	-3	140	137	137	-	0
Samen opleiden en Professionaliseren 2019	-	297	297	328	0	-31
Curriculum.nu 2019	-	37	37	37	-	-
Caribisch Nederland 2019	-	380	380	281	-	99
Verfijnen sectorale routekaart	-	29	29	27	-	3
Projecten afgerond per 31-12-2019	216	901	1.117	1.067	-2	52
Ondersteuning onderwijs Nieuwkomers 2017-2020	175	275	450	267	-	184
Gezonde School	-	-	-	-	-	-
GWB 2018-2020	1.203	2.787	3.991	1.952	-	2.039
Duurzame Onderwijsverbetering 2018-2020	433	1.425	1.858	1.046	-	812
Versterken strategisch HR-beleid	53	222	276	124	-	152
Samen Slimmer Leren	-	904	904	607	-	297
Masterplan Vensters 2019	-	855	855	525	-	329
Ontwikkeling Kennisplatform 2019-2020	-	133	133	36	-	97
R&D Bouwplannen 2019-2020	-	250	250	136	-	144
Anders Organiseren	-	131	131	25	-	106
Doorontwikkelen BRON 2019-2021	-	30	30	4	-	25
Divers voor de klas	-	-	-	5	-	-5
Burgerschap 2019-2020	-	153	153	0	-	153
Modelinkoopvoorwaarden	-	17	17	2	-	14
Doorlopende projecten	1.865	7.181	9.046	4.728	-	4.318
Totaal projecten	2.419	7.861	10.280	5.834	-2	4.448

PO^{RAAD}

COLOFON

PO-RAAD
Aidareef 4
Postbus 85246
3508 AE Utrecht
030 - 31 00 933
INFO@PORAAD.NL
WWW.PORAAD.NL
[VOLG ONS OP TWITTER](#)

VORMGEVING:
Studio Rapides

UTRECHT, JUNI 2020